PWYLLGOR SAFONAU CYNGOR GWYNEDD

GWEITHDREFN GWRANDAWIADAU

CEFNDIR

1. Dyma'r trefniadau a ddilynir pan fydd angen i'r Pwyllgor Safonau ('y Pwyllgor') ddod i benderfyniad ar honiad fod aelod wedi torri'r Cod Ymddygiad. Os oes unrhyw wrthdaro rhwng y ddogfen hon a darpariaethau statudol Rhan III Deddf Llywodraeth Leol 2000, Rheoliadau Ymchwiliadau Llywodraeth Leol (Swyddogaethau Swyddogion Monitro a Phwyllgorau Safonau)(Cymru) 2001 ('y Rheoliadau') neu unrhyw ddarpriaethau statudol perthnasol eraill, , y darpariaethau statudol fydd yn cael y flaenoriaeth.

2. Bydd rhaid i'r Pwyllgor benderfynu ar gŵyn yn erbyn aelod unai:

- ar ôl i'r gŵyn yn cael ei chyfeirio at y Swyddog Monitro gan yr Ombwdsmon i'w ymchwilio ac yna adrodd i'r Pwyllgor; neu

- ar ôl i'r Ombwdsmon gyfeirio adroddiad ar ei ymchwiliad at y Swyddog Monitro i'w gyflwyno i'r Pwyllgor

3. Ceir dau gam posib i'r broses o ystyried cwyn gan y Pwyllgor Safonau:

Y CAM CYNTAF

CYFARFOD CYNTAF Y PWYLLGOR SAFONAU (GWRANDAWIAD CYCHWYNNOL)

4. Ar ôl derbyn adroddiad yr Ombwdsmon neu'r Swyddog Monitro (os mai ef/hi ymchwiliodd i'r gŵyn) ("y Swyddog Ymchwilio"):

- Cysylltir gyda'r canlynol:
    - y sawl sy'n destun y gŵyn ("yr Aelod")

- yr Ombwdsmon
- Y sawl a wnaeth y gŵyn ("yr Achwynydd")

i gadarnhau ein bod wedi derbyn yr Adroddiad, ac i egluro'r drefn fydd yn cael ei dilyn (bydd hyn yn cynnwys **Taflen Wybodaeth** sy'n amlinellu'r camau a'r canlyniadau posib).

5. Pan hysybysir y Swyddog Monitro bod ymchwiliad wedi ei gychwyn i gŵyn yn erbyn un o aelodau Cyngor Gwynedd bydd yn hysbysu'r Aelod o Bolisi Indemniad yr awdurdod. Atgoffir yr Aelod o hyn os bydd yr ymchwiliad yn arwain at gyfeiriad i'r Pwyllgor Safonau.

Cyfarfod Cyntaf y Pwyllgor

6~~8~~. Rhaid i'r Pwyllgor gyfarfod i benderfynu, ar sail adroddiad y Swyddog Ymchwilio yn unig, unai

(a) nad oes tystiolaeth o unrhyw fethu a chydymffurfio a'r cod ymddygiad;

neu

(b) bod unrhyw berson sy'n destun yr ymchwiliad yn cael cyfle i gyflwyno sylwadau naill ai ar lafar neu'n ysgrifenedig i'r Pwyllgor

- Bydd swyddog sydd heb fod yn rhan o'r ymchwiliad neu'r gŵyn ('y Swyddog Cynghori') yn bresennol i ddarparu cyngor cyfreithiol i'r Pwyllgor (gall y Swyddog Monitro ymgymryd â'r rôl yma neu gall benodi swyddog i wneud hynny ar ei ran).
- Ystyrir unrhyw feini prawf y mae'r Pwyllgor wedi eu sefydlu i'w gynorthwyo i ddod i benderfyniad ac i sicrhau cysondeb.
- Os penderfynir y dylid rhoi cyfle i'r Aelod gyflwyno sylwadau (h.y. cynnal gwrandawiad llawn) bydd y Pwyllgor yn:
    - Penderfynu os dylid gofyn i'r Swyddog Ymchwilio fynychu'r gwrandawiad i gyflwyno'r adroddiad a/neu i egluro unrhyw faterion sydd ynddo.
    - Penderfynu os yw'n dymuno galw unrhyw un o'r tystion a enwir yn yr Adroddiad i roi tystiolaeth yn y gwrandawiad
    - Penderfynu os oes angen unrhyw wybodaeth ychwanegol arno i'w gynorthwyo yn y gwrandawiad

- Penderfynu ar ddyddiadau ar gyfer

  (1) cyfarfod i benderfynu ar gais am indemniad pe bai'r Aelod yn cyflwyno un

  (2) dyddiad ar gyfer y gwrandawiad a 2 ddyddiad wrth gefn .

- Penderfynu os dylid cynnal y gwrandawiad yn rhithiol yn unig neu ar ffurf hybrid

*Gofynnir aelodau'r Pwyllgor ystyried ymlaen llaw pryd y byddant ar gael fel bod modd cytuno ar ddyddiadau yn y cyfarfod ei hun. Bydd swyddogion hefyd yn edrych am ddyddiadau a lleoliadau posib ymlaen llaw.

YR AIL GAM

Y GWRANDAWIAD LLAWN

~~9~~7. Os bydd y Pwyllgor yn penderfynu y dylai'r Aelod gael cyfle i gyflwyno sylwadau ar y gŵyn, dilynir y drefn ganlynol:

Camau Corfforaethol

8. Os yw'r gŵyn yn erbyn aelod o Gyngor Gwynedd, bydd y Swyddog Monitro yn cysylltu gyda Phennaeth y Gwasanaethau Democrataidd y Cyngor i gynllunio a chyd-gordio unrhyw gamau corfforaethol angenrheidiol wrth i'r broses fynd yn ei blaen. Bydd yn yn cynnwys materion megis paratoi datganiadau, ymateb i ymholiadau, hysbysu aelodau a swyddogion a'r trefniadau angenrheidiol petai'r aelod yn cael ei (g)wahardd. Byddant hefyd yn cytuno ar y trefniadau cyswllt gyda'r Aelod ac unrhyw gefnogaeth sy'n briodol i'w ddarparu gan yr awdurdod. Gwneir hyn hefyd os yw'r adroddiad wedi ei gyfeirio at Banel Dyfarnu Cymru yn hytrach na'r Pwyllgor.

9. Os yw'r gŵyn yn erbyn aelod o gyngor cymuned/tref yna bydd y Swyddog Monitro yn cysylltu chlerc y cyngor perthnasol i'w hybysu ac i egluro'r broses

Cyn y Gwrandawiad

10. Y bwriad yw sicrhau bod y partïon yn ymwybodol o'r holl faterion sy'n berthnasol i'r achos a bod y broses yn deg, tryloyw a diduedd.

11. Ysgrifennir at yr Aelod gan ofyn iddo/iddi gadarnhau'n ysgrifenedig (drwy holiadur – **Atodiad 1**) o fewn 14 diwrnod os yw'n:

- dymuno cyflwyno sylwadau ysgrifenedig a/neu lafar
- yn anghytuno gydag unrhyw ganfyddiadau ffeithiol yn adroddiad y Swyddog Ymchwilio
- bwriadu cael ei gynrychioli gan gyfreithiwr, bargyfreithiwr neu unrhyw berson arall
- dymuno galw tystion i roi tystiolaeth gerbron y pwyllgor.
- credu y dylai unrhyw ran o'r cyfarfod / dogfennau fod yn gyfrinachol

12. Hysbysir y Swyddog Ymchwilio o'r gwrandawiad arfaethedig ac anfonnir Holiadur ato/ati i ofyn os yw'n:

- bwriadau mynychu
- dymuno galw tystion i roi tystiolaeth gerbron y pwyllgor.
- credu y dylai unrhyw ran o'r cyfarfod / dogfennau fod yn gyfrinachol

13. Anfonir ymateb yr Aelod at y Swyddog Ymchwilio ac ymateb y Swyddog Ymchwilio at yr Aelod a gofynnir iddynt gadarnhau o fewn 7 diwrnod os oes ganddynt unrhyw sylwadau neu dystiolaeth pellach yr hoffent eu cyflwyno

14. Pwysleisir wrth bob parti bod rhaid darparu manylion ymlaen llaw o'r holl ganfyddiadau ffeithiol y maent yn fwriadau eu herio a'r dystiolaeth y maent yn fwriadau ei gyflwyno.

15. Bydd Cadeirydd y Pwyllgor a'r Swyddog Cynghori yn cyfarfod i ystyried os yw'r wybodaeth sydd i law yn ddigonol ar gyfer y gwrandawiad. Byddant yn penderfynu ar yr angen am unrhyw gamau pellach i sicrhau bod yr holl wybodaeth angenrheidiol ar gael i'r Pwyllgor, a/neu unrhyw gwestiwn arall ynglŷn â chynnal y gwrandawiad. Gellir cynnal cyfarfodydd o'r fath ar unrhyw gam o'r broses, yn ôl yr angen.

16. Bydd yr adroddiad a gyflwynir i'r Pwyllgor yn cynnwys y canlynol:

1. Blaen adroddiad y Swyddog Cynghori
2. Gweithdrefn Gwrandawiad y Pwyllgor Safonau
3. Canllawiau Cosbi Panel Dyfarnu Cymru
4. Adroddiad y Swyddog Ymchwilio
5. Ymatebion yr Aelod a'r Swyddog Ymchwilio i'r holiaduron
6. Unrhyw sywladau neu dystiolaeth bellach sydd wedi eu cyflwyno
7. Unrhyw wybodaeth neu ganllawiau pellach y mae'r Swyddog Cynghori yn eu hystyried yn briodol yn yr amgylchiadau

Anfonnir copi o ‘r Adroddiad llawn at y Swyddog Cynghori a’r Aelod a’r Ombwdsmon

Dim ond 1-3 fydd yn cael eu gwneud yn gyhoeddus cyn y gwrandawiad

17. Hysbsyir yr Aelod ymlaen llaw pryd y bydd y papurau’n mynd yn gyhoeddus.

18. Os yw’r Aelod wedi dweud y bydd yn mynychu’r gwrandawiad, cysylltir gydag ef/hi ychydig ddyddiau ymlaen llaw i gadarnhau os bydd yn gwneud hynny.

Y Gwrandawiad

19. Bydd y drefn ar gyfer y gwrandawiad yn dilyn yr hyn a nodir isod, yn ddarostyngedig i hawl y Cadeirydd i newid y trefniadau er mwyn sicrhau gwrandawiad teg ac effeithlon. Dylid ceisio cadw’r cyfarfod mor anffurfiol ag sy’n briodol. Mae tri cham posib i wrandawiad:

Cam 1 y gwrandawiad - Materion Trefniadol Rhagarweiniol

20. Bydd y Cadeirydd yn croesawi pawb ac yn sicrhau bod pawb wedi eu cyflwyno. Bydd yn egluro’r trefniadau ymarferol ar gyfer y dydd ac yna’n egluro’r camau a ddilynir yn y gwrandawiad ei hun.

21. Bydd cyfle yn gyntaf i’r Pwyllgor ystyried unrhyw faterion sydd yn codi ynglŷn â sut y dylid cynnal y gwrandawiad , gan gynnwys:

- A ddylid eithrio’r cyhoedd a’r wasg o’r gwrandawiad neu rannau ohono.
- Unrhyw faterion sydd wedi dod i sylw’r Pwyllgor ers paratoi’r rhaglen
- A ddylid parhau yn absenoldeb unrhyw barti. Os nad yw’r Aelod neu’r Swyddog Ymchwilio yn bresennol neu yn cael ei gynrychioli yn y gwrandawiad, gall y Pwyllgor, os yw’n fodlon ei f/bod wedi cael rhybudd o’r gwrandawiad, ac nad oes rheswm da dros absenoldeb o’r fath wrando a phenderfynu ar y mater yn ei (h)absenoldeb, ac ar sail unrhyw sylwadau ysgrifenedig a gyflwynwyd ganddo/i. Fel arall, gall ohirio’r gwrandawiad.
- Os yw’r Pwyllgor yn fodlon (ar ôl derbyn tystysgrif feddygol) fod parti yn methu mynychu drwy waeledd a bod hynny yn debygol o barhau am gyfnod hir, gall y

Pwyllgor wneud y trefniadau sydd yn ymddangos fel y rhai gorau i ddelio gyda'r mater yn deg.

Cam 2 y gwrandawiad - Penderfynu a wnaeth yr Aelod dorri'r Cod Ymddygiad

22. Bydd rhaid i'r Pwyllgor benderfynu ar unrhyw ffeithiau sydd yn destun anghydfod, ac os yw'r hyn ddigwyddodd yn golygu bod yr Aelod wedi torri'r Cod Ymddygiad.

23. **Rheolau Trafod Cyffredinol**

- Gall aelodau'r Pwyllgor ofyn cwestiynau i unrhyw un sy'n bresennol ar unrhyw adeg.
- Ni chaniateir croesholi gan y partïon. Caniateir cyfeirio cwestiynau drwy'r Gadair.
- Bydd y Pwyllgor yn penderfynu cwestiynau ffeithiol yn ôl pwysau tebygolrwydd.
- Os codir unrhyw fater neu dystiolaeth newydd y gellid fod wedi ei godi yn ystod y broses 'cyn-wrandawiad', y dybiaeth fydd na ddylid ei ganiatau heblaw bod rheswm da dros wneud hynny.

22. **Dilynir y drefn ganlynol:**

- Gwahoddir y Swyddog Ymchwilio i gwyflwyno ei (h)adroddiad.
- Gall alw tystion gyda chaniatâd y Pwyllgor.
- Gall y Pwyllgor ofyn cwestiynau i'r Swyddog Ymchwilio a/neu unrhyw dystion
- Gall yr Aelod ofyn cwestiynau (drwy'r Gadair) i'r Swyddog Ymchwilio a/neu unrhyw dystion.
- Gwahoddir yr Aelod i gyflwyno ei achos.
- Gall alw tystion gyda chaniatâd y Pwyllgor.
- Gall y Pwyllgor ofyn cwestiynau i'r Aelod a/neu unrhyw dystion
- Gall y Swyddog Ymchwilio ofyn cwestiynau (drwy'r Gadair) i'r Swyddog Ymchwilio a/neu unrhyw dystion
- Caiff y Swyddog Ymchwilio, ac yna yr Aelod, y cyfle i grynhoi eu hachos.
- Bydd y Pwyllgor yn ymneilltuo i ystyried ei benderfyniad
- Bydd y Pwyllgor yn ystyried yn gyffredinol y math o gosb fyddai'n addas yn yr achos.

- Hyd yn oed os yw'r Pwyllgor yn penderfynu na dorrwyd y cod, gall ystyried os dylai wneud unrhyw argymhellion cyffredinol i'r Cyngor i sicrhau na fydd sefyllfa debyg yn codi eto.
- Ar ôl dod i benderfyniad, bydd y cyfarfod yn ailymgynnull a bydd y Cadeirydd yn cyhoeddi penderfyniad y Pwyllgor

Cam 3 y gwrandawiad - Penderfynu pa gamau i'w cymryd

23. Os yw'r Pwyllgor yn penderfynu fod yr aelod wedi torri'r cod dilynir y drefn ganlynol:

- Bydd y Cadeirydd yn rhoi awgrym o'r math o gosb y gallai'r Pwyllgor ei ddyfarnu a gwahodd sylwadau gan y partion.

24. Bydd y Pwyllgor yn ymneilltuo i ystyried ei benderfyniad os dylid cosbi'r aelod, ac os felly pa gosb a dyllid ei roddi, ac os dylai wneud unrhyw argymhellion cyffredinol i'r Cyngor

- **O safbwynt cosb, gall y Pwyllgor benderfynu:**

  (a) nad oes angen cymryd unrhyw gamau mewn cysylltiad â'r methiant i gydymffurfio â'r cod; neu

  (b) y dylid ceryddu'r aelod; neu

  (c) y dylid atal yr aelod yn llawn neu yn rhannol rhag bod yn aelod neu'n aelod cyfetholedig o'i (h)awdurdod am gyfnod sydd ddim yn fwy na chwe mis

- Ar ôl dod i benderfyniad bydd y cyfarfod yn ailymgynnull a bydd y Cadeirydd yn cyhoeddi'r penderfyniad

Ar ôl y Gwrandawiad

25. Bydd y Swyddog Cynghori yn anfon e-bost at yr aelod yn dilyn y gwrandawiad yn cadarnhau'r canlynol:

- Beth oedd y penderfyniad,
- Yr anfonnir Hysbysiad o Benderfyniad ffurfiol, ysgrifenedig ato/i yn egluro'r rhesymau dros y penderfyniad.
- Bydd y cyfnod i gyflwyno apêl i Banel Dyfarnu Cymru yn dechrau o'r dyddiad y bydd yn derbyn yr Hysbysiad o Benderfyniad,
- Bydd unrhyw gyfnod o ataliad yn dod i rym y diwrnod ar ôl i'r cyfnod hwnnw dod i ben (os na gyflwynir apêl).

26. Bydd yn Swyddog Cynghori yn paratoi Hysbysiad o Benderfyniad ysgrifenedig ac yn ei anfon at y Cadeirydd i'w gytuno a'i arwyddo. Hwn fydd ffurf derfynol y penderfyniad a bydd yn cael ei gynnwys yn yr adroddiad a gyhoeddir gan y Pwyllgor ar ôl i'r broses ddod i ben.

27. Anfonnir yr Hysbysiad at yr Aelod (anelir at ei anfon o fewn 5 diwrnod gwaith), drwy ddull fydd yn cadarnhau dyddiad derbyn yr hysbysiad.

28. Hysbysir adrannau perthnasaol y Cyngor o'r hyn sy'n digwydd gan egluro nad yw unrhyw waharaddiad yn dod rym ar unwaith a bod yr amseriad yn ddibynnol ar broses apêl.

Apelio

29. Caiff yr Aelod ofyn am ganiatâd i apelio yn erbyn penderfyniad y Pwyllgor drwy roi hysbysiad ysgrifenedig o fewn 21 diwrnod o dderbyn y penderfyniad ysgrifenedig ffurfiol, i Lywydd Panel Dyfarnu Cymru yn. Bydd Llywydd y Panel yn penderfynu os dylid caniatáu i'r Aelod apelio ai peidio. Os bydd yr apêl yn mynd yn ei flaen gall y Panel Dyfarnu benderfynu:

- Cymeradwyo unrhyw gosb a osodwyd, neu
- Gyfeirio'r mater yn ôl i'r Pwyllgor gydag argymhelliad bod cosb wahanol yn cael ei gosod; neu,
- Wrth-droi dyfarniad Pwyllgor for yr Aelod wedi torri'r Cod Ymddygiad

30. Ar ôl i'r amser i gyflwyno apêl ddod i ben, neu ar ôl derbyn hysbysiad bod unrhyw broses apêl wedi dod i ben, cysylltir gyda gwasanaethau Democratiaeth a Chyfathrebu'r Cyngor i'w hysbysu. Cymerir y camau angenrheidiol i weithredu unrhyw atal ac i gyfathrebu hynny gyda'r Aelod ac unrhyw un arall fydd angen eu hysbysu

31. Bydd y Pwyllgor yn trefnu fod adroddiad yn cael ei gynhyrchu a'i ddosbarthu yn unol â gofynion y Rheoliadau. Ar ôl derbyn yr adroddiad, bydd y Swyddog Monitro yn ei gyhoeddi yn unol â gofynion y Rheoliadau.

Ceir crynodeb o'r drefn y gwrandawiad yn **Atodiad 2**

ATODIAD 1

Pwyllgor Safonau Cyngor Gwynedd

Holiadur Gwrandawiad

Cwyn yn erbyn: [enw ac awdurdod yr aelod]

Cyfeirnod Achos yr Ombwdsmon: [ ]

1.	**Ydych chi'n bwriadu mynychu gwrandawiad y Pwyllgor Safonau ar [dyddiad y gwrandawiad] ?** **Ydw / Nad ydw** **Os nad ydych eglurwch pam.**

2.	**Oes yna faterion yn Adroddiad yr Ombwdsmon yr ydych yn anghytuno a nhw?** **Oes / Nag oes** **Os oes, nodwch pa rai ydynt.**

3.	**Ydych chi'n dymuno cyflwyno unrhyw sylwadau neu ddogfennau neu dystiolaeth arall i'r Pwyllgor?** **Ydw / Nac ydw** ***Dylid cyflwyno unrhyw sylwadau neu ddogfennau at y Swyddog Monitro wrth ymateb i'r holiadur hwn, neu erbyn [pythefnos cyn y gwrandawiad] fan bellaf.** ***Ni chaniateir cyflwyno tystiolaeth hwyr heblaw bod rheswm da dros wneud hynny.*** **Os yn bosib, rhestrwch y dogfennau isod.**

4.	**A fyddwch yn gofyn i unrhyw dystion siarad ar eich rhan yn y gwrandawiad?** **Byddaf / Na fyddaf** **Os ydych, nodwch pwy ydynt ac am ba faterion y byddant yn siarad.**

5.	**Ydych chi’n credu y dylai unrhyw rannau o’r dogfennau fydd gerbron y Pwyllgor gael eu cadw rhag y cyhoedd neu y dylai unrhyw ran o’r gwrandawiad gael ei gynnal yn breifat?** **Ydw / Nad ydw** **Os felly eglurwch pam.**

6.	**A fydd rhywun yn cyflwyno eich achos ar eich rhan?** **Bydd / Na fydd** **Os bydd rhowch ei (h)enw os gwelwch yn dda a chadarnhau os yw'n gyfreithiwr neu fargyfreithiwr.**
7.	**Os ydych am gael eich cynrychioli gan gyfreithiwr/bargyfreithiwr, ydych ch i am wneud cais am indemniad o dan bolisi'r Cyngor? *(Gweler dogfen atodol am fanylion y polisi)*.** **Ydw / Nac ydw**

8.	**Oes gennych chi, eich cynrychiolydd neu eich tystion unrhyw broblemau mynediad neu anghenion eraill? (e.e. mynediad cadair olwyn?)** **Oes / Nag oes** **Os oes, rhowch fanylion**

Arwyddwyd …………………………………………….......................... Dyddiad………………………

Cwblhewch yr holiadur a'i ddychwelyd at y Swyddog Monitro, Cyngor Gwynedd, Stryd y Jêl, Caernarfon, Gwynedd, LL55 1SH

ATODIAD 2

Trefn Gwrandawiad Pwyllgor Safonau - Crynodeb

1. **Croeso gan y Cadeirydd**

2. **Materion Trefniadol Rhagarweiniol**

3. **Adroddiad yr Ombwdsmon**

- Gwahoddir y Swyddog Ymchwilio i gyflwyno ei (h)adroddiad.
- Gall alw tystion gyda chaniatâd y Pwyllgor.
- Gall y Pwyllgor ofyn cwestiynau i'r Swyddog Ymchwilio a/neu unrhyw dystion
- Gall yr Aelod ofyn cwestiynau (drwy'r Gadair) i'r Swyddog Ymchwilio a/neu unrhyw dystion.

4. **Achos yr Aelod**

- Gwahoddir yr Aelod i gyflwyno ei achos.
- Gall alw tystion gyda chaniatâd y Pwyllgor.
- Gall y Pwyllgor ofyn cwestiynau i'r Aelod a/neu unrhyw dystion
- Gall y Swyddog Ymchwilio ofyn cwestiynau (drwy'r Gadair) i'r Swyddog Ymchwilio a/neu unrhyw dystion
- Caiff y Swyddog Ymchwilio, ac yna'r Aelod, y cyfle i grynhoi eu hachos.

5. **Penderfyniad**

- Bydd y Pwyllgor yn ymneilltuo i ystyried os yw'r aelod wedi torri'r cod ymddygiad
- Bydd y Pwyllgor yn ystyried yn gyffredinol y math o gosb fyddai'n addas yn yr achos.
- Ar ôl dod i benderfyniad, bydd y cyfarfod yn ailymgynnull a bydd y Cadeirydd yn cyhoeddi penderfyniad y Pwyllgor

6. **Ystyried pa gamau i'w cymryd**
   Os yw'r Pwyllgor yn penderfynu fod yr aelod wedi torri'r cod:

- Bydd y Cadeirydd yn rhoi awgrym o'r math o gosb y gallai'r Pwyllgor ei ddyfarnu a gwahodd sylwadau gan y partïon.

- Bydd y Pwyllgor yn ymneilltuo
- Ar ôl dod i benderfyniad bydd y cyfarfod yn ailymgynnull a bydd y Cadeirydd yn cyhoeddi’r penderfyniad